

25.5.2023

Standardivaatimukset julkisissa hankinnoissa

Muutamme käsitystäsi
laatujärjestelmän rakentamisesta

Pekka Ovaska

- Toimintajärjestelmäkonsultti ja järjestelmäarvioija, yrittäjä (Pekka Ovaska osakeyhtiö)
- Teknis-taloudellinen peruskoulutus, YNEAT, YAT
- PKY-LAADUN franchising yhteistyökumppani vuodesta 2012
- Eri standardien mukaiset johtamis-, ympäristö- sekä työterveys- ja turvallisuusjärjestelmät
- Tehtaan sisäiset laadunhallintajärjestelmät (FPC manuaalit), jotka ovat pohjana rakennustuotteiden CE –merkinnälle
- Toimialakohtaiset laadunhallintajärjestelmät (esim. pesula)
- PEFC:n alkuperänseurantajärjestelmät, joiden avulla varmistetaan mm. puun alkuperäketju kannolta asiakkaalle
- Rakentamisen Laatu RALA ry:n arvioija;
- Lead Auditor –pätevyys, joka vaaditaan esimerkiksi ISO 9001 laadunhallintajärjestelmien kansainväliseen auditointiin.

Blogit

<https://www.pkylaatu.fi/blogi/197-kainuulainen-kalakeitto-kaizen-kotikeittioessa>

<https://www.pkylaatu.fi/blogi/114172-laadunhallinta-kehitty-yrityksen-kasvun-mukana>

<https://www.pkylaatu.fi/blogi/149-johtamisjaerjestelmae-avaa-ovet-alihankintaketjuihin>

<https://www.pkylaatu.fi/blogi/146-hyoetyae-ja-huvia-standardeista>

<https://www.pkylaatu.fi/blogi/82-toimintajaerjestelmaellae-standardit-haltuun>

25.5.2023

Julkisten hankintojen tarjouspyyntö ja tarjoaminen

Koulutuksen sisältö

1. Julkiset hankinnat
2. Tarjouspyyntö
3. Tarjous
4. Toimitusketjun laadunvalvonta
5. Yleistä standardeista
6. Laatu ja tuotestandardit

Hankintayksiköitä

- Valtion viranomaiset
- Valtion liikelaitokset esim. Väylävirasto
- Kunnat – kuntayhtymät ja niiden liikelaitokset
- Seurakunnat
- Julkishallintoon kuuluvat oikeushenkilöt (esim. yhtiöt)
  - ilman teollista tai kaupallista luonnetta
  - Yleisen edun mukaiset tavoitteet ja tehtävät
  - Rahoitus, valvonta tai hallinto pääasiallisesti hankintayksiköiltä
- Tekniset peruspalvelut / infra vesihuoltoa, energihuoltoa, julkista liikennettä tai postipalvelutoimintaa harjoittavat yksiköt
- Kaikki pääosin julkisista varoista rahoitetut hankkeet
  - projektihankkeet

Julkisia hankintoja ovat esimerkiksi

- Tavaroiden ja raaka-aineiden ostaminen
- Palveluiden ostaminen (esim. siivous- ja hoivapalvelut)
- Palvelujen käyttöoikeussopimukset
- Tavaroiden tai palveluiden vuokraaminen
- Osamaksulla ostaminen
- Leasing ja optiosopimukset
- Rakennus- ja käyttöoikeusurakan toteuttaminen

Tarjouspyynnän sisältö ja menettelyt

- Avoin menettely (hankintailmoitus esim. Hilma)
- Rajoitettu menettely, hankintayksikkö valitsee kuka osallistuu, soveltuvuus
- Neuvottelumenettelyt

Sisältö:

- Tarjouspyynnössä ilmoitetaan kaikki hankinnan kohteeseen ja toteuttamiseen liittyvät vaatimukset sekä
- Tarjoajaan liittyvät vaatimukset (lakisääteiset vastuut);
- Vaadittavat merkit (esim. ympäristömerkki) ja/tai viitestandardit
- Valintaperuste ja vertailuperusteet (avoin menettely)
- Hankinnan kohteen määrittely teknisin eritelmin esitettynä, sekä kohteeseen liittyvät muut laatuvaatimukset (esim. polttoöljyn laatu)

Tarjouspyyntö 2

- tekniset eritelvät eivät saa perusteettomasti rajoittaa kilpailua;
=> laadittava tasapuolisen kohtelun turvaavalla tavalla (ei saa korostaa kaverin yrityksen nippeliosaamista)
=> mahdollistettava tarjoajille yhtäläiset mahdollisuudet osallistua tarjouskilpailuun (ei saa lähettää vain kolmea tarjousta firmoille joista kaksi on lopettanut toimintansa = näennäistarjouspyyntö, ja unohtaa pari varmaa tarjoajaa (hyväveli –järjestelmä))

Tarjouspyyntö 3

- **Hankintayksikkö voi vaatia tiettyä merkkiä (ympäristömerkki) tai sertifikaattia, joilla tuotteen tai palvelun vaatimuksenmukaisuus osoitetaan:**
- **Vaatimuksenmukaisuus voi edellyttää erityisen arviointilaitoksen antamaa todistusta**
  - **laatu-, ympäristö tai ttt-standardi esim. ISO 9001)**
  - RALA-sertifikaatti (rakentaminen, INFRA)
  - hEN- tuotestandardi (esi. SFS-EN 14351; Ovet ja ikkunat)
  - Joutsen –merkki

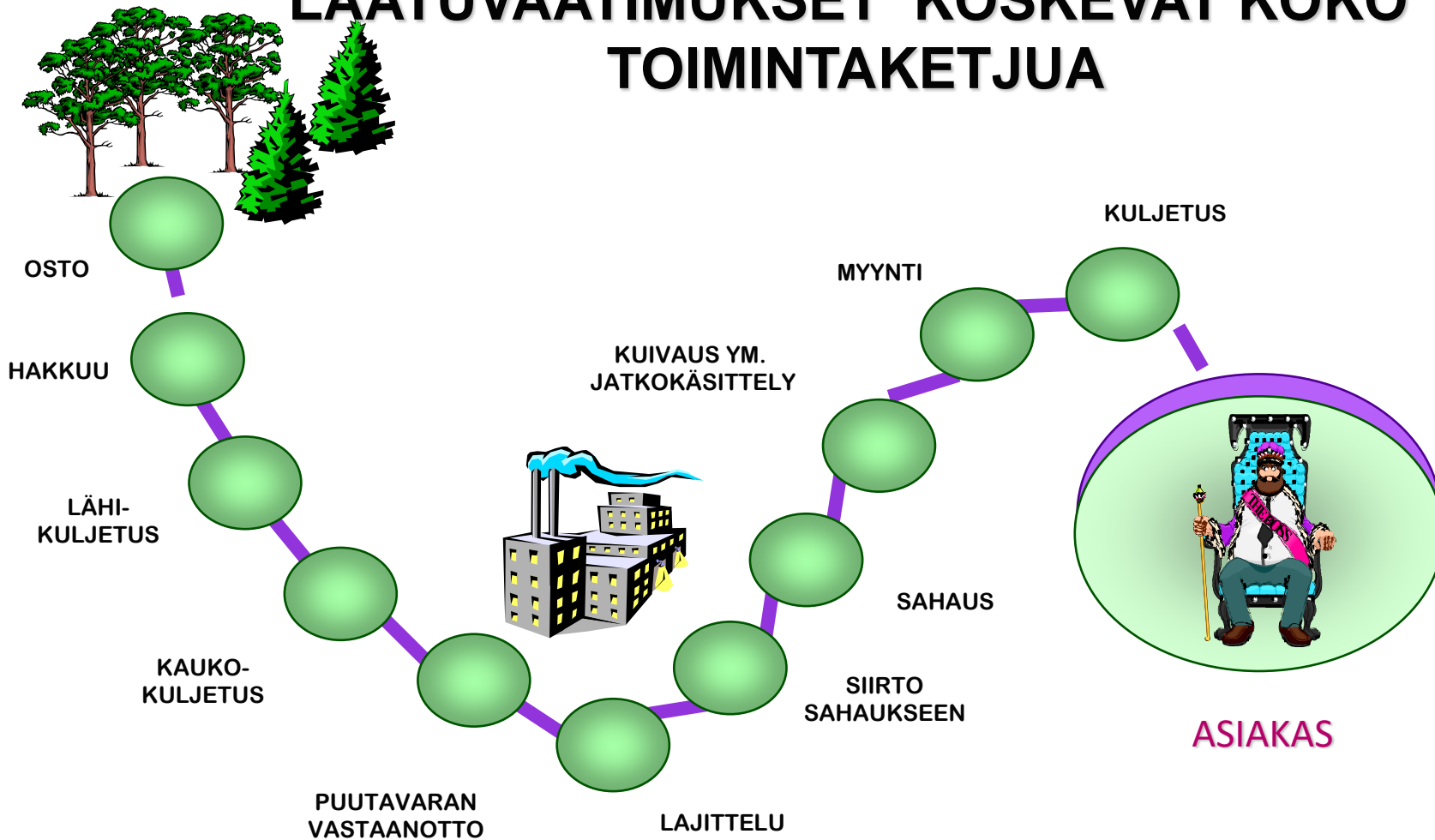
Tarjouksen tekeminen 1

- Lue tarjouspyyntö huolellisesti läpi
- Soita tarjouspyynnön lähettäjälle, jos et ymmärrä mistä on kysymys
- Älä tee tarjousta, jos kykysi eivät riitä (toimitusmäärät, aikataulu, osaaminen) => tee huolellinen tarjouksen riskienarviointi
- Verkostoidu jos kapasiteettisi ei riitä, mutta haluat kuitenkin tarjota
  - => käytä alihankkijoita, jotka täyttävät resurssivajetta
  - => muista, että **Sinä** vastaat asiakkaallesi alihankkijoittesi tyristä
- Vastaa vain **tarjouspyynnössä** esitettyihin kohtiin (älä jaarittele turhia)

Tarjouksen tekeminen 2

- Käytä vain tarjouspyynnössä annettuja suureita (kiloja, tunteja, päiviä, euroa)
- $\Rightarrow$ tarjouksesi tulee olla vertailukelpoinen muiden kanssa
- Myöhästynyttä tarjousta ei käsitellä $\Rightarrow$ muista aikataulu
- Korosta kokemusta (referenssejä), tuotteen/palvelun laatua ja osaamista
- Erittele arvonlisäveron osuus $\Rightarrow$ esim. hinta + alv 24 % kun asiakkaana yritys tai kunta, hinta sis. alv 24 % kun asiakkaana yksityinen ihminen
- Ilmoita toimitusaika ja toimitusehto (sisältyykö rahti hintaan)
- Maksuehto, esim. 14 pv netto, 30 pv netto, 14 pv – 2 % jne
- Matkakulut verottajan ohjeiden mukaisesti

- **Tarkasta onko vaadittavat sertifikaatit tai merkit voimassa (esimerkiksi rakennustuotteissa)**

LAATUVAATIMUKSET KOSKEVAT KOKO TOIMINTAKETJUA

STANDARDIT

ISO 9001

ISO 14001

ISO 45001

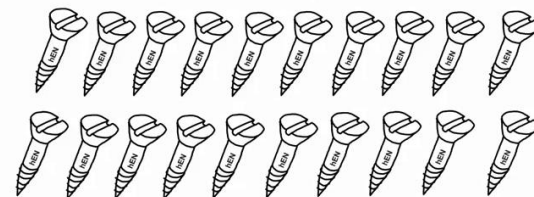
Lukuisa määrä muita
standardeja

Mikä ihmeen
standardi?

Laadintaprosessi	Standardin tavoite			
	Yhteensopivuus	Minimilaatu	Valikoiman rajoittaminen	Informaatio
De Facto	Microsoft Windows	Hotellien tähtiluokitus	VHS-kasetti	Kättely ja tervehtiminen
Säädökset	Kouluarvosanat	Veden laatu	Bensiinilaadut	Liikennemerkkit
Standardit	Paperikoko	Polkupyörät	Paristojen koot	Ulkoilun merkit

Lähde: SFS

Standardit ja lainsäädäntö

- Lainsäädännössä hyödynnetään standardeja, koska näin säädöksiin ei tarvitse kirjoittaa teknisiä yksityiskohtia.
- Standardeja eivät ole yleensä määrätty pakollisiksi vaan niihin viitataan esimerkkinä säädöksen vaatimukset täyttävästä ratkaisusta.
- EU käyttää erityisen paljon standardeja säädöstensä tukena (esim. Rakennustuoteasetus, Konedirektiivi)

NEW APPROACH!

Johtamis- ja laadunhallintajärjestelmät perustuvat standardeihin!

Standardien ominaisuuksia:

- Kirjallinen julkaisu
- Vapaasti kaikkien saatavilla
- Tunnustetun elimen hyväksymä
- Valmisteltu yhteistyössä
- Valmistelussa pyritty yhteisymmärrykseen
- Tarkoitettu yleiseen ja toistuvaan käyttöön

Standardi voi olla:

- Julkaistu standardi (esim. paperikoot, A4)
- De facto – yleinen käytäntö (esim. Windows-käyttöjärjestelmä)
- Pakollinen viranomais määräys (esim. liikennemerkit)
- Standardeja voi ostaa SFS-kaupasta www.sales.sfs.fi

LAATUORGANISAATIOT

ISO International Organization for Standardization

- Maailman laajuinen kansallisten standardiorganisaatioiden liitto
- Julkaisee ISO-standardeja
- Järjestön toiminnassa mukana 157 maata
- ISO-standardeja oli vuonna 2015 lopussa runsaat 20 000 kpl

CEN European Committee for Standardization

- EU- ja Efta-maiden standardisoimisjärjestöjen yhteistyöelin
- Julkaisee EN-standardeja

SFS Suomen standardisoimisliitto

- SFS on Standardisoinnin keskusjärjestö Suomessa.
- Vahvistaa ja julkaisee SFS -standardeja
- SFS-standardeja Suomessa oli vuoden 2015 lopussa voimassa noin 25 000 kpl

Standardien tunnuksia

- EN - eurooppalainen standardi
- ENV - eurooppalainen esistandardi
- SFS-EN - suomalaiseksi standardiksi vahvistettu eurooppalainen standardi
- ISO - maailmanlaajuinen standardi
- IEC - maailmanlaajuinen sähköalan standardi

	SUOMEN STANDARDISOIMISLIITTO SFS	STANDARDI	SFS-EN ISO 14001
Suomen Standardisoimisliitto SFS ry Finnish Standards Association SFS	Vahvistettu 2015-10-05	3. painos 1 (1 + 84)	

COPYRIGHT © SFS. OSITTAINENKIN JULKAISEMINEN TAI KOPIOINTI SALLITTU VAIN SFS:N LUVALLA. TÄTÄ JULKAISUA MYY SUOMEN STANDARDISOIMISLIITTO SFS
© ISO 2015 - All rights reserved
© SFS 2015 for the translation

SFS/ICS 13.020.10

Korvaa standardit SFS-EN ISO 14001:2004 ja SFS-EN ISO 14001/AC:2009 Replaces the standards SFS-EN ISO 14001:2004 and SFS-EN ISO 14001/AC:2009

<small>Ristiriitatapauksissa pätee englanninkielinen teksti. Suomenkielisen käännöksen päivämäärä 2015-11-09</small>	<small>In case of interpretation disputes the English text applies. Date of translation into Finnish 2015-11-09</small>
--	---

Ympäristöjärjestelmät. Vaatimukset ja niiden soveltamisohjeita

Standardien lajeja

Perusstandardit

Sanastostandardit

Tuotestandardit

Testausstandardit

Menetelmästandardit

Palvelustandardit

Turvallisuusstandardit

Järjestelmästandardit

Mittayksiköt, käsitteet,
tunnukset ja merkit

Käsitteiden määritelmiä ja
täydentäviä selityksiä

Tuotteen tai palvelun
vaatimukset

Testausmenetelmien
määrittelyt

Tuotantoprosessin ohjeet,
raaka-aineiden ja
komponenttien ominaisuudet

Vaatimukset, jotka palvelun on
täytettävä

Turvallisuus ihmisille ja
ympäristölle

ISO 9001, ISO 14001, ISO
45001 jne.

Standardeja eri toimialoilta, Pekan arkisto

- ✓ Alihankinta
- ✓ Auditointi
- ✓ Betoni, ikkunat
- ✓ ICT ja tietoturva
- ✓ Laatu, ympäristö, ttt, energia, tietoturva
- ✓ Puu ja metsä
- ✓ Rakentaminen
- ✓ Teräsrakenteet
- ✓ Yhteiskuntavastuu
- ✓ ISO 19011 auditointi
- ✓ KSE 2013
- ✓ SFS ISO 31000
- ✓ SFS-EN 14065 Pesula

Esimerkkejä teräsrakennestandardeista, SFS-EN 1090-1 ja SFS-EN 1090-2 viitestandardit, lähde Pekan arkisto

- EN ISO 3834-1
- EN ISO 3834-2 word
- EN ISO 3834-2
- EN ISO 3834-3
- EN ISO 3834-5
- EN ISO 14731
- ISO 19011
- Kilpinen_ISO12944
- konedirektiivin soveltamisopas2006_42_EY
- SFS EN 1011-1
- SFS EN 1011-3
- SFS EN 1090-1
- SFS EN 1090-2
- SFS EN 1090-2_2018

Esimerkki standardista, lähde Pekan arkisto

SUOMEN STANDARDISOIMISLIITTO SFS

STANDARDI

SFS-EN 14351-1 + A1

Rakennustuoteteollisuus RTT ry
Finnish Association of Construction Product Industries RTT

Vahvistettu
2010-04-20

2. painos 1 (1 + 125)

COPYRIGHT © SFS. OSITTAINENKIN JULKAISEMINEN TAI KOPIOINTI SALLITTU VAIN SFS:N LUVALLA. TÄTÄ JULKAISUA MYY SUOMEN STANDARDISOIMISLIITTO SFS
ICS 91.060.50

Korvaa standardin SFS-EN 14351-1:2006

Replaces the standard SFS-EN 14351-1:2006

Ristiriitatapauksissa pätee englanninkielinen teksti

In case of interpretation disputes the English text applies

IKKUNAT JA OVET. TUOTESTANDARDI, TOIMINNALLISET OMINAISUUDET.

OSA 1: IKKUNAT JA SISÄÄNKÄYNTIOVET, JOILLA EI OLE PALONKESTÄVYYS- JA/TAI SAVUNTIIVEYSOMINAISUUKSIA

Windows and doors. Product standard, performance characteristics.

Part 1: Windows and external pedestrian doorsets without resistance to fire and/or smoke leakage characteristics

Esimerkki standardista, lähde Pekan arkisto

SUOMEN STANDARDISOIMISLIITTO SFS

STANDARDI

SFS-EN 14351-1 + A1

Rakennustuoteteollisuus RTT ry
Finnish Association of Construction Product Industries RTT

Vahvistettu
2010-04-20

2. painos 1 (1 + 125)

COPYRIGHT © SFS. OSITTAINENKIN JULKAISEMINEN TAI KOPIOINTI SALLITTU VAIN SFS:N LUVALLA. TÄTÄ JULKAISUA MYY SUOMEN STANDARDISOIMISLIITTO SFS
ICS 91.060.50

Korvaa standardin SFS-EN 14351-1:2006

Replaces the standard SFS-EN 14351-1:2006

Ristiriitatapauksissa pätee englanninkielinen teksti

In case of interpretation disputes the English text applies

IKKUNAT JA OVET. TUOTESTANDARDI, TOIMINNALLISET OMINAISUUDET.

OSA 1: IKKUNAT JA SISÄÄNKÄYNTIOVET, JOILLA EI OLE PALONKESTÄVYYS- JA/TAI SAVUNTIIVEYSOMINAISUUKSIA

Windows and doors. Product standard, performance characteristics.

*Part 1: Windows and external pedestrian doorsets without resistance to fire
and/or smoke leakage characteristics*

Esipuhe	6
[A1] Johdanto <A1>	10
1 Soveltamisala	12
2 Velvoittavat viittaukset	14
2.1 Luokittelustandardit	14
2.2 Testi- ja laskentastandardit	14
2.3 Muut standardit	18
3 Termit ja määritelmät	20
4 Toiminnalliset ominaisuudet ja erityisvaatimukset	22
4.1 Yleistä	22
4.2 Tuulenpaineen kestävyys	22
4.3 Lumi- ja pysyvän kuorman kestävyys	22
4.4 Palo-ominaisuudet	22
4.5 Sateenpitävyys	24
4.6 Vaaralliset aineet	24
4.7 Iskunkestävyys	24
4.8 Turvalaitteiden kestävyys	24
4.9 Ovien korkeus ja leveys sekä ranskalaiset parvekkeet	24
4.10 Varauskäynnin avattavuus	24
4.11 Äänitekniset ominaisuudet	24
4.12 Lämmönläpäisykerroin	26
4.13 Säteilyominaisuudet	26
4.14 Ilmanpitävyys	26
4.15 Kestävyys	26
4.16 Avautumisvoimat	28
4.17 Mekaaninen lujuus	28
4.18 Ilmanvaihto	28
4.19 Luodinkestävyys	30
4.20 Räjähdyksen kestävyys	30
4.21 Toistuvan avaamisen- ja sulkemisenkestävyys	30
4.22 Käyttytyminen eri ilmaolosuhteiden välissä	30
4.23 Murronkestävyys	30
4.24 Erityisvaatimukset	30
5 Luokittelu ja merkintä	32
6 Käsitteily, asennus, kunnossapito ja hoito	40
7 [A1] Vaatimustenmukaisuuden arviointi	42
7.1 Yleistä	42
7.2 Alkutestaus (ITT)	42
7.3 Tehtaan sisäinen laadunvalvonta (FPC)	48
7.4 Tehtaan alkutarkastus ja tehtaan sisäinen laadunvalvonta	50
7.5 Tehtaan sisäisen laadunvalvonnan jatkuva valvonta, arviointi ja hyväksyminen	50
7.6 Tehtaan valmistajan määrittelemän suunnitelman mukaisesti otettujen näytteiden testaus <A1>	52
8 Merkintä	52
Liite A (opastava) Ominaisuuksien ja rakenneosien välinen riippuvuus	54
Liite B (velvoittava) Ikkunoiden ääneneristävyyden määrittäminen	56
Liite C (opastava) Laseja koskevat standardit ja luonnosstandardit	62
Liite D (opastava) Esimerkit kattoikkunan ominaisuus- ja vaatimusprofileista	64
Liite E (velvoittava) Ominaisuuksien määrittäminen	68

25.5.2023

www.pkylaatu.fi

https://youtu.be/3C4gtC8kL_s

Muutamme käsitystäsi
laatujärjestelmän rakentamisesta

25.5.2023

Kiitos kaikille ja hyvää kesää